

Doç. Dr. Gül Okutan Nilsson
Yrd. Doç. Dr. Yalçın Tosun
Öğr. Gör. Eda Çataklar

GÖRSEL İŞİTSEL SEKTÖRDE TOPLU HAK YÖNETİMİ

**KARŞILAŞTIRMALI HUKUK VE
TÜRKİYE İÇİN ÖNERİLER**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR.....	XV

Birinci Bölüm PROJENİN TANITIMI

I. AMAÇ VE PAYDAŞLAR.....	1
A. Projenin Amacı	1
B. Proje Yürütücüleri ve Yararlanıcılar	2
II. PROJE ÇERÇEVESİNDE YÜRÜTÜLEN FAALİYETLER.....	3
A. Çalıştaylar	4
1. Birinci Çalıştay	4
2. İkinci Çalıştay	4
3. Üçüncü Çalıştay	5
B. Çalışma Gezileri	5
1. İngiltere	6
a. The Authors' Licensing and Collecting Society (ALCS) ..	6
b. British Equity Collecting Society (BECS)	6
c. Directors UK	6
d. Producers Alliance for Cinema and Television (PACT)....	7

2. Fransa	7
a. Administration des Droits des Artistes et Musiciens Interprètes (ADAMI).....	7
b. Federation Internationale des Associations de Producteurs de Films (FIAPF)	8
c. Société des Producteurs de Cinéma et Télévision (PROCIREP)	8
d. Société des Auteurs et Compositeurs Dramatiques (SACD)	8
e. Société Civile des Auteurs Multimedia (SCAM)	8
3. Almanya.....	9
III. RAPORUN İÇERİĞİ VE HAZIRLANMASINDA İZLENEN YÖNTEM	9
A. Ele Alınan Sorunların Tespiti.....	9
1. Sektörde Mevcut Sorunlar.....	9
a. Kanunun Toplu Hak Yönetimine İlişkin Hükümlerinden Kaynaklanan Sorunlar	10
b. Kişisel Çoğaltma Harcına İlişkin Düzenlemeden Kaynaklanan Sorunlar	10
c. Yeniden İletim Kavramına İlişkin Sorunlar.....	11
d. Sözleşmelerden Kaynaklanan Sorunlar	12
e. Diğer Sorunlar.....	13
2. Raporada Ele Alınan Sorunlar	14
B. Yöntem.....	14

İkinci Bölüm ÜLKE ÖRNEKLERİ

I. İNGİLTERE'DE GÖRSEL İŞİTSEL SEKTÖRDE TOPLU HAK YÖNETİMİ.....	17
A. Giriş.....	17
B. İngiliz Telif Hakları Kanunu'na Göre Hak Sahipleri.....	18

C. Hak Sahiplerine Tanınan Haklar	19
D. Toplu Hak Yönetimine İlişkin Esaslar	21
1. Yönetmenlerin Hakları – Directors UK Tarafından Yapılan Hak Yönetimi	23
a. Yönetmenler ile Yapımcılar ve Yayıncılar Arasında İmzalanan 2001 tarihli Anlaşma	23
b. Directors UK Tarafından Yapılan Hak Yönetimi	23
2. Senaristlerin Hakları - ALCS Tarafından Yapılan Hak Yönetimi	26
3. İcracı Sanatçıların Hakları - BECS Tarafından Yapılan Hak Yönetimi	27
4. Yapımcıların Hakları - PACT Tarafından Yapılan Hak Yönetimi	29
II. FRANSA'DA GÖRSEL İŞİTSEL SEKTÖRDE TOPLU HAK YÖNETİMİ	32
A. Giriş	32
B. Fransız Telif Hakları Kanunu'na Göre Hak Sahipleri	33
1. Görsel İşitsel Eser Sahipleri	33
2. Film Yapımcıları	34
3. İcracı Sanatçılar	34
4. Görsel İşitsel Yayın Kuruluşları	35
C. Hak Sahiplerine Tanınan Haklar	36
1. Eser Sahiplerinin Hakları	36
2. İcracı Sanatçıların Hakları	37
3. Görsel İşitsel Eser Yapımcılarının Hakları	38
D. Toplu Hak Yönetimine İlişkin Esaslar	38
1. Genel Olarak	38
2. Eser Sahipleri Alanında Toplu Hak Yönetimi - SACD ve SCAM Örnekleri	40
3. İcracı Sanatçılar Alanında Toplu Hak Yönetimi - ADAMI Örneği	43

4. Yapımcılar Alanında Toplu Hak Yönetimi - PROCIREP ve ANGOA Örnekleri	45
III. ALMANYA'DA GÖRSEL İŞİTSEL SEKTÖRDE TOPLU HAK YÖNETİMİ.....	48
A. Giriş.....	48
B. Alman Telif Hakları Kanunu'na Göre Hak Sahipleri	50
1. Sinema Eseri Sahipleri	51
a. Kural	51
b. Süreyle İlgili Düzenleme	51
2. Bağlantılı Hak Sahipleri	52
3. Film Yapımcıları	53
C. Hak Sahiplerine Tanınan Haklar	53
1. Eser Sahiplerinin Hakları.....	53
2. İcracı Sanatçıların Hakları	55
3. Film Yapımcılarının Hakları	57
D. Toplu Hak Yönetimine İlişkin Esaslar	57
1. Görsel İşitsel Alanda Faaliyet Gösteren Meslek Birlikleri.....	57
2. Merkezi Tahsilat Birlikleri	61
3. Meslek Birliklerine İlişkin Düzenlemenin Kapsamı	64
a. Meslek Birliklerinin Kuruluşu	65
b. Meslek Birliklerinin Yükümlülükleri	65
aa. Hak Sahiplerine Karşı Yükümlülükleri.....	65
bb. Kullanıcılara Karşı Yükümlülükleri.....	67
c. Meslek Birliklerinin Denetimi	67
d. Meslek Birliğine Üyelik.....	68
4. Meslek Birlikleri Tarafından Takibi Zorunlu Haklar	70
a. Kablolü Yeniden İletim Hakkı.....	70
b. Şahsen Kullanma İstisnasından Doğan Talep Hakkı.....	73
c. Kiralama ve Ödünç Vermeden Doğan Uygun Bedel Talep Hakkı	76
IV. ARA SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	76

Üçüncü Bölüm DEĞERLENDİRME

I.	TOPLU HAK YÖNETİMİNE KONU MALİ HAKLAR	79
A.	Genel Olarak.....	79
B.	Toplu Hak Yönetimine Konu Haklar	80
1.	Çoğaltma Hakkı	80
a.	Mukayeseli Hukukta Durum.....	81
b.	Türk Hukukunda Durum ve Öneri.....	82
c.	Toplu Hak Yönetimi Açısından Durum – Özellikle “Kişisel Çoğaltmadan Doğan Uygun Bedel Talebi”	84
aa.	Genel Olarak.....	84
bb.	Mukayeseli Hukuktaki Durum	84
cc.	Türk Hukukundaki Durum ve Öneri.....	87
2.	Yayma Hakkı	92
a.	Genel Olarak	92
b.	Mukayeseli Hukuktaki Durum.....	92
aa.	Fransız Hukukunda	93
bb.	Alman Hukukunda	94
cc.	İngiliz Hukukunda.....	94
c.	Türk Hukukundaki Durum ve Öneri.....	95
3.	Temsil Hakkı ve İşaret, Ses ve/veya Görüntü Nakline Yarayan Araçlarla Umuma İletim Hakkı	96
a.	Genel Olarak.....	96
b.	Mukayeseli Hukukta Durum.....	98
aa.	Fransız Hukukunda	98
bb.	Alman Hukukunda	99
cc.	İngiliz Hukukunda.....	100
c.	Türk Hukukundaki Durum ve Öneri.....	100
II.	MESLEK BİRLİKLERİNİN ÖRGÜTLENME ŞEKLİ	104
A.	Meslek Birliklerinin Organizasyon Kriteri: Hak Sahibine Göre mi, Eser Türüne Göre mi, Hak Türüne Göre mi Örgütlenilmeli?	104

B. Mukayeseli Hukukta Durum.....	108
1. Fransa	108
2. Almanya.....	109
3. İngiltere.....	110
C. Türkiye Açısından Sonuç ve Öneri	111
1. Sektör İçi Birlikte Hareket İhtiyacı	111
2. Sektörler Üstü Birlikte Hareket İhtiyacı	112
3. İşbirliği Yöntemleri	114
III. HAKLARIN MESLEK BİRLİĞİ ELİYLE YÖNETİMİ	115
A. Giriş.....	115
B. Toplu Hak Yönetimi Kavramı.....	116
1. Genel Olarak.....	116
2. Türleri	117
C. Ülkemizde Toplu Hak Yönetimi Öngören Hükümler	119
D. Anayasa Mahkemesinin Kararı.....	120
1. Kararın İçeriği.....	120
a. İptal Talebine Neden Olan Dava ve Talebin İçeriği	120
b. Anayasa Mahkemesi'nce Yapılan İnceleme ve Sonucu ..	121
2. Kararın Toplu Hak Yönetiminin İşleyişi Bakımından Değerlendirilmesi.....	122
a. Hakların Devredilmiş Olması.....	122
b. Meslek Birliğinin İradesinin Hak Sahibinin İradesinden Bağımsız Görülemeyeceği.....	124
c. Davanın Hak Sahibi Tarafından Açılmasında Hukuki Yarar Bulunmaması	125
d. Meslek Birliklerinin Ülkenin ve Eser Sahiplerinin Menfaatine Oluşu.....	127
E. Anayasaya Uygun Düzenleme Yapılmasının Koşulları	128
1. Ulusal Hukuk Bakımından Değerlendirme.....	128
2. Uluslararası İlkeler Bakımından Değerlendirme.....	130
F. Sonuç ve Öneri.....	131

Dördüncü Bölüm
SONUÇ VE ÖNERİLER

I. HANGİ HAKLAR, NE ŞEKİLDE TOPLU HAK YÖNETİMİNE KONU EDİLEBİLİR?	134
A. Çoğaltma Hakkı	134
1. Çoğaltma Hakkından Doğan Ücret Talepleri	134
2. Kişisel Çoğaltma Harcı	135
B. Yayma Hakkı Bağlamında Kiralama ve Ödünç Verme Hakları	137
C. Temsil ve Umuma İletim Hakları	138
II. MESLEK BİRLİKLERİNİN ÖRGÜTLENME BİÇİMİ VE ARALARINDAKİ İŞBİRLİĞİ NASIL OLMALIDIR?	141
III. TÜRK HUKUKUNDA ZORUNLU HAK TAKİBİ BENİMSENEİLİR Mİ?	143
KAYNAKÇA	145